

«Биз ўз истеъдодли, фидойи болаларимиз, фарзандларимизга билим ва касб чўққиларини забт этиши учун қанот беришимиз керак».

Ислом КАРИМОВ.

«Бошқалардан узокроқни кўрган бўлсам, бунга буюқлар елкасида турганлигим сабабдир». Ўзбекистон ёшларининг жаҳонга номи кетган олим Исаак Ньютоннинг бу машҳур сўзларини такрорлашга тўла-тўқис маънавий ҳуқуқлари бор. Ахир, томирларимизда математика

Муҳаррир устун

ЮРТИМИЗНИНГ ЭНГ КАТТА БОЙЛИГИ

тика асосчиларидан бири Хоразмий, Колумбдан анча илгарироқ океан ортдаги қитъа — Американи кашф этган Беруний, фалакит илмининг султони Улугбек, замонавий тиббиёт фанининг отаси Абу Али ибн Сино каби даҳо алломаларимизнинг қони оқмагандими? Ўзбек математика, ядро физикаси мактабини яратган, Ойга ўзиюлар аравачасини чиқарган, Кувейтни ҳам ўзига бўйсундирган замондошларимиз уларнинг муносиб авлоди эканликларини етти иқлимга исботламадиларми? Бугунги кунда америкалик компьютер билимдонлари, япониялик биотехнология кашфиётчилари, германиялик машинасозлар, корейлик автомобилсозлар билан баб-баробар бослашаётган, билимлари, салоҳиятлари етти иқлимни ҳайратга солаётган йигит-қизларимиз ўзбек юрти — истеъдодлар ватани эканлигидан гувоҳлик берадиларми?

Истиқлолимиз шарофати билан эса ўнлаб ва юзлаб янги Хоразмийлар ва Саримсоқовлар, Улугбеклар ва Сирожиддинлар, Синолар ва Воҳидовлар истеъдодлари баҳор куртакларидек лаб очиб, гуллаб ва мева туга бошлади. Қалбга жо қилинган буюқ давлатимиз тақдирини ёшлар қўлида эканлиги ҳисобга олинган ҳолда улар юртимизда алоҳида ғамхўрлик ва меҳрибонлик билан қўллаб-қувватланади.

Биз мустақилликка эришгунга қадар ўзбек пахтакори ёки чўпонининг фарзанди Нобель мукофоти соҳибларини тоблайдиган Оксфорд ёки Гарвард университетиди ўқиши мумкинлигини етти ухлаб тушимизда кўрганимизми? Бугун эса АКШ, Буюк Британия, Германия, Франция, Туркиянинг энг нуфузли олий ўқув юртиларида таълим олиш бахтига муяссар бўлган қалдирғочларимиз сони йилдан-йилга ортиб бораётти.

Бирор Ҳамдустлик ёки хориж мамлакатиди ўхшаши йўқ «Умид» жамғармасининг ташкил этилиши иқтисодий ёшларимиз тўғрисида давлатимиз ғамхўрлигининг амалий ифодаси бўлди. Энди улар Президент грантлари — давлат томонидан ажратиладиган эркин алмашинадиган валюта ҳисобига дунёнинг энг нуфузли ўқув юртиларида таълим олиш имконига эга бўлишди. Айни вақтда мамлакатимизнинг ўзида бу илм ўқоларидан асло қолишмайдиган билим масканлари ташкил этилмоқда. Президи

мавзелари, Сағбон, Беруний кўчалари ҳам айни кўчаларда қури-

Наврўз

БАҲОРДАН УЙ ТУЙПАРИ

Уй-жой қурилиш ишлари, шунингдек, Миробод, Сергели мавзеларида ҳам амалга оширилмоқда, Қоратош, Зарқайнар

лиш майдонларига айланган. Бу йил ушбу ва бошқа қурилишлар эвазига пойтахтимиз аҳолиси ян-

Қурилиш

МУСИҚА ҚАСРИ

Кейинги йилларда пойтахтимиз Тошкентда тез суръатлар билан қурилаётган маъмурий, маданий, маиший ва турар жой бинолари шахримиз кўрмига қўқ қўшмоқда. Шундай бинолардан бири Абай кўчасида қад кўтараятган замон андозаларига мос келадиган Мухтор Ашрафий номи давлат консерваторияси биносидир.

1996 йили консерватория қурилиши учун лойиҳа шайланган бўлган. Лойиҳа танловига Тошкент шаҳридаги бир қанча лойиҳалаш институтларининг меъморлари жалб этилди. Бу танловда Тошкент шаҳар бош лойиҳалаш институтининг меъмери В. Л. Спивак ғолиб бўлиб чиқди. Ушбу лойиҳа асосида консерватория биноси қурилиши ишлари бошлаб юборилди.

Музыка қасри бўладиган бино мажмуасини «Тошкентушбой-инвесткор» корпорациясининг «Турон» марказий қурилиш трести ҳамда «Бинокор» қурилиш бошқармаси жамолари бунёд этмоқдалар. Ушбу мажмуа қурилишда бўлганимизда унастка бошқари Владимир Загороднев бизга шундай деди:

— Ушбу мажмуани 1997 йилнинг январь ойидан бошлаб қуришимиз. Шу кунларда унинг ўқув хоналари ости қисми плиталарини ётқизилиш ҳамда бинонинг «А» ва «Б» блокларида тиклаш ишларини олиб бораёмиз. «Б» блоқи қурилиши учун тайёрларлик бормоқда. Барча блок ва ўқув корпуслари тўрт қаватли бўлади.

Қурилиш ишлари тўхтовсиз режа асосида бормоқда, ҳозирча еттишонлиқлар йўқ. Энг муҳими, ушбу бино шарқ меъморчилиги намуналарини яна бир бор оламга қўз-қўз қилади.

Илҳом ШЕРМУХАМЕДОВ

дент ҳузуридаги давлат ва ижтимоий қурилиш академияси, Жаҳон дипломатия ва иқтисодиёт университети, Банк академияси шулар жумласидандир.

Давлатимиз раҳбари шу йил 26 февралда Вазирилар Маҳкамасидаги мажлисда қилган маърузасида демократик ва бозор иқтисодиёти талабларидан келиб чиққан ҳолда кадрлар тайёрлаш бўйича давлат, жамият ва инсон фаолиятининг барча соҳаларини қамраб оладиган махсус Миллий дастур тузиш ғоясини илгари сурди. Кун кеча эълон қилинган ҳукумат фармойиши билан эса ушбу Миллий дастурни ишлаб чиқиш бўйича комиссия ва ишчи гуруҳлари тузиладиган бўлди.

Эътиборли томони шундаки, Миллий дастур давлатнинг энг муҳим, устивор вазифаси, деб белгиланган бўлди.

Тўб иқтисодлар, чуқур таркибий ўзгаришларни амалга ошираётган, иқтисодиётни тараққиёт изига тушаётган, маънавияти юксалаётган жамиятимиз учун чуқур билимли, юксак малакали, ташаббускор, омилкор, масъулиятдан чўчимайдиган, кенг дунёқарашли замонавий мутахассислар жуда-жуда керак. Собик мустабид тузум даврида мажруҳ, бир ёклама иқтисодиёт каби кадрлар тайёрлаш ҳам маъқуллаштирилган эди. Яъни шўролар аҳоли жон бошига тўғри келадиган ўрта ва олий маълумотлилар сони билан кўракка уришга зўр берардилар. Бундан сон ҳамisha ҳам сифатга айланавермаслиги билан ҳеч ким ҳисоблашиб ўтирмасди.

Миллий дастурда бутун таълим тизимини тўздан ислоҳ қилишда янги шароитлар ва замонавий технологияларда ишлаш оладиган мутахассислар тайёрлаш учун янги ўқув юртилари, энг аввало коллежлар, бизнес мактаблари ва махсус ўқув юртилари ташкил этиш кўзда тутилаётганлиги эътиборга молиқдир. Қўрилиш туридики, бу масалада устиворлик сонда эмас, балки сифатда — юқори малакали кадрлар тайёрлашда.

Ўта билимли мутахассис ҳам чинакам фидойи бўлмаса, элим деб, юртим деб ёнмаса, Ватан ундан наф қўриши даргумон. Шу сабабли ҳам ёшларни Ватанга меҳр-муҳаббат, мустақиллик ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш Миллий дастурнинг ўзига ҳос негизи, ўқ илдиридир. Мустабид тузум одамларни қулликка, итоатқўйликка мажбур этар эди. Жамиятда ким мансаб ёки минор тўрида бўлса, унга офарин-бозлик «Баҳарамиз!», «Ўн бўлади!», «Бизга нима хизмат бор» кайфиятлари қўчи эди. Бугунги кун эса ҳамма нарсасида онгли муносабатда бўладиган, истиқлол қадрини қалбидан ҳис этадиган, мустақиллиги мустақиллаш йўлида жонини жаббон берадиган, ҳуриятимизни сақлаб қолиш учун зарур бўлиб қолганда ҳатто ҳаётини ҳам қурбон қилишга тайёр ватанпарвар кадрларни тайёрлашни энг асосий, энг муҳим вазифа қилиб қўймоқда.

Ёшларимиз ўзларида худди шу фазилатларни камол топтириб, чуқур билимли ва юқори малакали мутахассис бўлиб етишсалар, Ватанимиз келажаги порлоқ бўлиши шубҳасиз. Ўзи ана шундай йигит-қизларимиз юртимизнинг энг катта бойлиги ҳисобланади.

ти 2 минг квартирага қўчиб киради. Транспорт йўллари қайта ташкирланмоқда. Мактаб ва боғчалар қуриломоқда. Қурилиш-таъмирлаш ишлари шахримизда ўтган йилга нисбатан бу йил 53 фоизга қўшқанди. Ушбу ишда нафақат тошкентлик қурувчилар, балки республикамиз вилоятларидан келган мутахассислар, ҳатто ўзоқ хориждаги бинокорлар ҳам иштирок этишмоқда.

Саид ИҲЛОШЕВ

Бундан икки йил аввал Тошкентда иқтисодий болалар республика маркази ўз фаолиятини бошлаган эди. Марказ тавсияси билан табиий фанларни чуқур ўзлаштираётган толиб илмлар жаҳон миқёсида ўтказилаётган билим ва маҳорат қўққиларига юборилди.

— Биз академик Ш. Воҳидов асос қилган халқаро аэрокосмик мактаб билан ҳам яқин алоқа боғланамиз, — дейди марказ директори, профессор Б. Қодиров. —

Бу эса қонинот сирларини ўрганишга иштиёқманд ўқир эҳқили ўқувчи ёшларнинг шундай қўққиларига юборилди.

Бундан икки йил аввал Тошкентда иқтисодий болалар республика маркази ўз фаолиятини бошлаган эди. Марказ тавсияси билан табиий фанларни чуқур ўзлаштираётган толиб илмлар жаҳон миқёсида ўтказилаётган билим ва маҳорат қўққиларига юборилди.

— Биз академик Ш. Воҳидов асос қилган халқаро аэрокосмик мактаб билан ҳам яқин алоқа боғланамиз, — дейди марказ директори, профессор Б. Қодиров. —

Бу эса қонинот сирларини ўрганишга иштиёқманд ўқир эҳқили ўқувчи ёшларнинг шундай қўққиларига юборилди.

Бундан икки йил аввал Тошкентда иқтисодий болалар республика маркази ўз фаолиятини бошлаган эди. Марказ тавсияси билан табиий фанларни чуқур ўзлаштираётган толиб илмлар жаҳон миқёсида ўтказилаётган билим ва маҳорат қўққиларига юборилди.

ЧОРАК АСРЛИК БИРОДАРЛИК

Кеча биродарлашган Тошкент ва Сиегел шаҳарлари ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги байнонма имзоланди. Уни Тошкент шаҳар ҳокими Қозим Тўлағанов ва Сиегел шаҳар кенгашининг раиси Ж. Драго хоним имзоладилар.

Авал хабар қилганимиздек, Сиегел шаҳри муниципалитети, амалий доиралари ва жамоатчилик вакиллари иборат катта делегацияси аъзолари беш кун давомида Ўзбекистонда бўлишди. Улар иштирокида биродар-

ли билан танишди, музей ва театрларда, корхона, ташкилот ва муассасаларда бўлишди, Самарқанд шаҳрини зиёрат қилди. Кеча улар Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси олимлари билан ҳам учрашди.

Байнонмани имзолаш вақтида сўзга чиққан Қозим Тўлағанов ва Ж. Драго хоним Тошкент ва Сиегел шаҳарлари турли муассасалари, ташкилотлари, жамоатчилик вакиллари, фан, маданият номандалари, оддий кишилари ўртасидаги алоқаларни янада мустақамлашнинг аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтди. Имзоланган ҳужжат эса биродарлашган шаҳарлар дўстлигини янада чуқурлаштиришга хизмат қилиши шубҳасиздир.

Келгуси йилда Тошкент билан Сиегел шаҳарлари биродарлашганлигининг 25 йиллигини нишонлаш мўлжалланмоқда. Шундай экан олдинда дўстларнинг янги учрашувлари, янги мулоқотлари...

Бугун АКШнинг Сиегел шаҳри делегацияси Ватанга жўнаб кетди.

СУРАТДА: Биродарлашган Тошкент билан Сиегел шаҳарлари ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги байнонмани имзолаш пайтида.

ИСТИҚБОЛ

«ТОШКЕНТ-ДЭУ» ХАЛҚАРО БИЗНЕС МАРКАЗИ

Кеча Тошкент шаҳар ҳокимлигида Ўзбекистон пойтахтида «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази барпо этиш тўғрисидаги шартномани имзолаш маросими бўлиб ўтди.

Давлатимизнинг Корея Республикаси билан ўзаро манфаатли ҳамкорлиги йилдан-йилга кенгайиб ва чуқурлашиб бормоқда. Асадаги завод конвейеридан автомобиллар туша бошлаганига мана салкам бир йил бўляпти. Тўйтадаги қўшма маъмурият корхонаси ҳам жаҳон бозорига рақобатбардор маҳсулот ишлаб чиқаришга киришди.

Тошкентда халқаро бизнес мар-

кази барпо этишга киришляётганлиги давлатларимиз ўртасидаги алоқалар бокўчилиги ва истиқболлигининг ёрқин далоятидир. Ўзбекистон билан Жаңбуий Корея мутахассисларининг Франция меъморлари иштирокида яратган лойиҳаларида Навоий кўчасида ос-

монлар маъмурий бино, 400 хонали беш юлдузли меҳмонхона, савдо, маиший хизмат ва соғломлаштириш мажмуалари, умумий сатҳи 60 минг квадрат метрли жаҳон андозлари талаб даражасидаги 500 та квартирдан иборат турар жой мавзеси барпо этилиши мўлжалланган. Бу ерда, шунингдек, 60,9 минг квадрат метр майдонни эгаллайдиган автоуловлар учун ер ости турар жойи ҳам бўлади. Халқаро бизнес маркази ям-яшил дарахтарх қўрғовида бўлади. Соғломлаштириш мажмуасида теннис кортлари, спорт билан шуғулланиш учун ёпиқ заллар билан бир қаторда, сузиш бассейни ҳам лойиҳалаштирилган.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

Ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 325 миллион АКШ долларини ташкил

латади. Бундан ташқари, «Тошкент-ДЭУ» халқаро бизнес маркази лойиҳаси қўри-

лиши. Рустам Шарипов олган суратлар.

ҲАМДУСТЛИКДА

Москвада Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ўткир Султонов ва Россия Федерацияси ҳукуматининг бошлиғи Виктор Черномырдин Ўзбекистон билан Россия ўртасида 1998-2000 йилларда иқтисодий ҳамкорлик қилишнинг асосий тамойиллари ва йўналишлари тўғрисидаги битимни имзоладилар.

Бугун Бишкекда Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон Бош вазирлари учрашуви бўлади. Унда Марказий Осиё бу уч давлати ўртасидаги иқтисодий интеграцияни янада чуқурлаштириш масалалари муҳокама этилади.

Айрим Россия фирмаларининг Арманистонга қулол-яроғ сотиши бўйича можарога оидлиқ киритиш юзасидан Озарбайжон парламенти Россия парламенти-га мурожаат этди.

ХОРИЖДА

Ар-Риёдада Ўзбекистон Республикаси Бош вази-рининг ўринбосари Мираброр Усмонов Саудия Ара-бистони Бош вазирининг биринчи ўринбосари Абдул-ла ибн Абдул ас Сауд билан учрашди. Унда икки мам-лакат ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларни ривож-лантириш, хусусан Саудия Арабистонининг Ўзбекис-тонга нефть кимёси маҳсулотлари ва бинокорлик ма-териаллари етказиб бериш истиқболлари муҳокама этилди.

Албания Президенти Сали Бериша халқаро ҳам-жамиятга шошилинч ҳарбий ёрдам сўраб мурожаат этди. Бунга мамлакатнинг жанубий ҳудудларидан сўнг пойтахт Тиранада ҳам ғалаён кўтарилганлиги са-баб бўлди. Искенкорлар пойтахтдаги аслахоналарни қўлга киритиб, қуруланиб олдилар. Бугун Албанияда ҳозир бошбошдоқлик ҳукм суратти. Бир неча кун ав-вал Бош вазир лавозимига тайинланган 35 ёшли со-циалист Ваткин Фини ҳам мамлакатдаги вазиятга бир-рол таъсир кўрсатишга қодир эмаслигини тан олишга мажбур бўлди.

Сўнгги вақтда Японияда энг йирик ядровий ҳо-диса юз берди. Токмодан 160 километр нарида жойлашган Токаймура шаҳрида жойлашган ядро чи-қитларини қайта ишлаш корхонасида портлаш ва ён-гин рўй берди. Бунинг оқибатида 37 киши нурланган, деб ҳисобланмоқда. Япония Бош вазири Р. Хасимото ана шундай йирик ядровий ҳодиса учун мамлакат фу-қароларини расмий равишда кечирим сўради.

Лимада Перу маъмурулари ва Япония элчихона-сида 72 кишини гаровга ушлаб турган террорчилар билан бир ҳафта танафусдан сўнг яна музокаралар бошланди. Айни пайтда Перу Президенти Альберто Фухимори гаровга олинганларни қўй ишлаб овоз қилиш ҳам мумкинлигини айтди.

Бугун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавф-сизлик Кенгаши Исроил ҳукуматининг Шарқий Қуд-дусда яҳудийлар учун 500 тадан кўпроқ оила учун турар жой қуриш тўғрисидаги қарорини муҳокама эта-ди. Араб мамлакатлари иккинчи бор урнинида сўнг Исроил аҳдлашуларни бузишда айбланаётган бу ма-салани БМТ Хавфс

ДАМ ОЛИШ ОҚШОМИДА

Қозғоғистон Республикаси пойтахтида бўлиб ўтган Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Орол денгизи муаммосига бағишланган учрашувидан ўзбекистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркменистон республикалари президентлари Орол денгизининг қурилиши билан боғлиқ долзарб муаммолар, бу фожиянинг муҳим оқибатларини бартараф этиш йўллари ҳусусида махсус Алмати декларацияси қабул қилинди.

Мазкур ҳужжатнинг муҳим томонлари ҳақида «ЭКОСАН» халқаро экология ва саломатлик жамғармаси раиси Юсуфбек Шодиметов билан суҳбатлашдик.

Табият

ОРОЛ — АСР МУАММОСИ

— Қабул қилинган ушбу ҳужжатнинг энг муҳим жиҳати.

— Ўзбекистон Республикаси Президенти Исрол Каримов томонидан тақлиф этилган катта бир устивор йўналиш — Орол денгизи ҳавзасида яшовчи халқларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш масаласидир, — дейди Юсуфбек Шодиметов. — Бошқача қилиб айтганда, Орол денгизининг қуриб бориши натижасида вужудга келган ижтимоий-экологик муаммоларнинг инсон саломатлиги, унинг ҳаёти ва келажагига таъсирини камайтириш энг муҳим масала сифатида илгари сурилди. Бу муаммолар бугундан, жуда тезкорлик билан ҳал этиш лозим. Декларацияда айтилишича, Орол муаммоларини бартараф этиш йўлида катта тўғонлар, сув иншоотлари қурилиши керак. Аммо бу ишлар кўп йилларни талаб этади. Оролбўйи минтақасидаги 30 миллион аҳолининг саломатлиги, уларнинг ижтимоий муаммолари эса қутиб турмайди. Булар кечиктириб бўлмайдиган долзарб муаммолардир.

«ЭКОСАН» жамғармаси Президентимиз Исрол Каримовнинг ушбу ғоясини яқин кўлаб-қуватлаб, ушбу масалани амалий ҳал этишга баҳоли қудрат ҳисса қўишни ниятдаммиз. Жамғармамиз халқаро болалар жамғармаси — ЮНИСЕФ билан ҳамкорлик.

да катта бир дастур ишлаб чиқди. «АСПЕРА» деб номланган бу дастур Оролбўйидаги оналар ва болалар саломатлигини сақлаш тадбирларига қаратилгандир.

— Халқимизнинг мўтабар байрами — Наврўз яқинлашмоқда. Одатда, бу айём арафасида хайрия тадбирлари амалга оширилади. Шу маънода «ЭКОСАН» жамғармаси ҳам бу эзгу ишлардан четда турмасе керак?

— Наврўз байрами арафасида хайрия тадбирларини ўтказиш биз учун анъанага айланган. Бу йил ҳам 21 март куни Оролбўйи минтақасидаги худудларга «ЭКОСАН» халқаро саломатлик поезди-миз етиб боради. Мазкур поездда шифокорлар, эколог мутахассислардан иборат катта гуруҳ бўлади. Шунингдек, поезд вагонларида Оролбўйидаги аҳоли учун бир неча минг тонна ноёб дори-дармонлар, болалар учун озиқ-овқатлар, кийим-кечаклар етиб боради.

Жамғармамизнинг бу каби тадбирлари фақат байрамлардагина амалга оширилмайди албатта. «ЭКОСАН» нафақат Оролбўйи минтақасидаги, қолаверса, бошқа жойлардаги экологик ноҳус вазиятдан азият чекаётган аҳолига, айниқса, оналар ва болаларга кенг миқёсда ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш мақсадида фаолият кўрсатмоқда.

Хайрулло НУРИДДИНОВ.

Анжуманлар

ҲАМИША НАВҚИРОН

Тошкент Молия институтида Бухоро шаҳрининг 2500 йиллигига бағишланган «Миллий-маънавий юксалишда Бухоронинг ўрни ва роли» мавзусида илмий-амалий конференция бўлиб ўтди. Уни институт ректори, академик Мурод Шарифхўжаев кириш сўзи билан очди ва «Қадимги ва ҳамина навқирон Бухоро» мавзусида маъруза қилди.

«Бухоро дунё илм фанига, маданиятига муносиб ҳисса қўшган алломалар ватанидир. Ҳадис илмининг амира Имом Исмоил ал-Бухорий, тиббиёт илмининг султони Абу Али ибн Сино, шеърят мулкнинг даҳоси Рудакий, номи оламга машҳур шоир Дақиқий, машҳур тарихчилардан Наршахий каби донишмандларни етказиб берган дийёрдир, — деди нотиқ ўз сўзида. — Бухоро мадрасаларида асримиз бошида 10 мингдан ортиқ талаба таҳсил олган. Шаҳристондаги Жума масжиди (1121) ва Минораи Калон (1127) маҳмуалари

ҳамон инсониятни лол қолдириб келяпти. Мирзо Улугбек қурдирган мадраса салобат тўкиб турибди. Мираб мадрасаси ҳамон фаолият кўрсатапти. Арк Бухоро ёдгорликларининг асл намунасидир.

«Ўрта асрлар даврида Бухородаги маънавий муҳит ва маънавий раванқи» мавзусида профессор Нормурод Маматов; «Абу Абдулло Рудакий Бухоро фалсафий-бадий мактабининг асосчиси» мавзусида профессор Мусоқул Усмонов; «Бухоро санъати тарихи» мавзусида Тошкент давлат иқтисодиёт, университети докторанти Ҳожиакбар Ҳамидов; «Бухоро ва Наршахий» мавзусида профессор Абдор Ҳазратқулов; «Бухоронинг Ўзбекистон миллий маънавиятидаги ўрни» мавзусида профессор Ҳожиакбар Салимов; «Бухоронинг ижтимоий-иқтисодий салоҳияти» мавзусида профессор Шукрулло Носировлар ва бошқаларнинг маърузалари тинланди.

Ўғилло ЭШҚОБИЛОВА.

-1-

Ҳар қандай демократик ва инсонпарвар даялатнинг муҳим мезонларидан бири унда ҳақиқий шахс эркинлиги ва дахлсизлиги қай даражада таъминлаб берилганлигидир. Шундан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 25-моддасида шундай дейилади: «Ҳар ким эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эга».

Ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши ёки қамоқда сақланиши мумкин эмас».

Ушбу модда Ўзбекистонда биринчи марта инсонларга ҳақиқий шахс эркинлиги ва шахс дахлсизлигини кафолатлаб беради. Чунки илгарики Конституцияларда бу ҳақда белгиланган мезорлар фақат қоғозда эди, ҳолос. Умуман, давлат мустақил бўлмаса, шунингдек, унинг ўз мустақил қонунлари мавжуд бўлмаса, унда ҳеч қачон шахс эркин ва дахлсиз бўлмайди.

Конституциямизда расмийлаштирилган шахс эркинлиги ва шахс дахлсизлиги тўғрисидаги мезорлар инсон ҳуқуқларига оид халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланади. Масалан, «Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларацияси»нинг 3-моддасида «Ҳар бир инсон яшаш, эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эгадир» дейилган бўлса, «Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пакт»нинг 9-моддасида эса «Ҳар бир инсон эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эгадир. Ҳеч ким ўзбошимчалик билан қамоққа олиниши ёки ҳибсда сақ-

-2-

ланиши мумкин эмас, озодликдан маҳрум этиш қонунда белгиланган қўйилган асосларда ва қонун-қоида таъминлиги биноангина қилиниши мумкин» деган қоидалар эълон қилинган.

Конституцияда кафолатланган

ШАХС ЭРКИНЛИГИ ВА ДАХЛСИЗЛИГИ

Инсоннинг эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқи унинг табиий ва ажралмас ҳуқуқларининг таркибий қисми-ни ташкил этади. Шунга кўра, инсон тўғилишидан бошлаб, унинг ҳаёти, соғлиғи, ор-номуси, қадр-қиммати дахлсиздир. Ҳар бир инсон эркин ҳаёт кечириш, хоҳлаган ерида яшаш жойини танлаш, хоҳлаган машғулот турини танлаб олиш (албатта бунда қонун билан тақиқланмаган меҳнат тури бўлиши керак), хоҳлаган эътиқодга эга бўлиш ва бошқа шу каби ҳуқуқларга эга. Ҳеч ким инсонга бирон-бир тарзда таъсир ўтказиш, уни баъзи ҳаракатларни қилишга мажбур этиш ёки баъзи ҳуқуқлардан маҳрум қилиш ва чеклаш ҳуқуқига эга эмас. Фақат қонунда кўрсатилган ҳолларда ва асослардагина бунга айрим истиснолар бўлиши мумкин. Масалан, жиноятчиларнинг вақтинча эркинлигини чеклаш, ҳарбийга мажбур

-3-

кишилари Ватан ҳимоясига жалб қилиш ва шу қабул қонунларда аниқ кўрсатиб қўйилган.

Ўзбекистонда шахсий эркинлик ва дахлсизлик ҳуқуқи кўпгина қонунлар би-

лан, жумладан, жиноят ҳуқуқига оид қонунлар билан ҳам муҳофаза қилинади. Масалан, Жиноят кодексининг 234-моддасига биноан, қонунга хилоф равишда ушлаб туриш ёки ҳибсга олиш учун айбдорларга 3 йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилишга бўлган жазо берилиши назарда тутилади. Шунингдек, ушбу Кодексда айбсиз кишини жавобгарликка тортиш, адолатсиз ҳукм, ҳал қилув қарори, ажрим ёки қарор чиқариш, биронини зўрлик ишлатиб гайри қонуний равишда озодликдан маҳрум қилиш, шахоний ва бошқа мақсадларда фойдаланиш учун алдаш йўли билан одам ёллаш, аёлни эрга тегишга мажбур қилиш ёки унинг эрга тегишига тўсқинлик қилиш, одам ўғирлаш ва шунга ўхшаш ҳаракатларни содир этиш жиноят ҳисобланади ва булар учун қаттиқ жазо қоралари белгиланган.

Амалдаги қонунларимиз шахсини хи-

-4-

бсга олиш ва уни ҳибсда ушлаб туриш тартибларини аниқ ўрнатиб қўйган. Қонунга кўра, прокурорнинг ёки суднинг қарорисиз ҳеч ким қамоққа олиниши ёки ушлаб турилиши мумкин эмас. Агар шундай қарорлардан бири мавжуд бўлса, у билан айбланувчи шахсан танишиб, имзо чекса, шундан сўнггина у қамоққа олиниши мумкин. Бундан бошқа ҳолларда ва асосларда ҳеч ким ва ҳеч қандай орган шахсларни ҳибсга олиши ва ушлаб туриши мумкин эмас. Қонунларда айбдорни, гумондорни ҳибсда ушлаб туриш муддатлари ва уни узайтириш тартиблари, шунингдек, маъмурий ҳуқуқбузарликлар (маст ҳолда юриш, майда безорилик, қимор ўйнаш, жамоат транспортда чиптасиз юриш каби ҳаракатлар)ни содир этган шахсларни қисқа вақт ушлаб туриш асослари ва тартиблари ҳам аниқ белгиланган қўйилган.

Юқоридагилардан ташқари, қонунларга биноан, жиноят ишлари бўйича 14 ёшга тўлмаган, маъмурий ҳуқуқбузарлик учун 16 ёшга тўлмаган шахсларни ҳибсга олиш ёки қамоқда сақлаш мумкин эмас.

Улоаса ўрнида шунини айтиш мумкин, бизда Президентимиз таъкидлаганидек, «Бугун инсон, унинг ҳаёти, эрки, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа ҳуқуқ ҳамда эркинликлари муқаддас бўлиб, давлат ҳимоясидадир».

Хайдарали МУҲАМЕДОВ,
Тошкент Давлат юридик
институтининг катта ўқитувчиси.

Нашрлар

«ИСТИҚЛОЛ ЙЎЛИДА»

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг «Фан» нашриёти ҳамда «Рухнафзо» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамкорлида чоп этган академик Эркин Юсупов қаламига мансуб «Истиқлол йўлида» рисоласида 1989 — 1992 йилларда ёзилган мақолалари жамланган. Китоб мундарижаси бой, аини пайтда истиқлолимиз, буюк келажимиз йўлидаги мардонавор одимларга бағишланган.

Китоб «Қум устига қурилган қалъа» мақоласи билан очилади. Унда 74 йил ҳукм сурган собиқ советлар тузумининг асл қиёфаси, шу йилларда юртимизда кечган зиддият, ижтимоий-маънавий ўзгаришлар атрофича таҳлил қилинади. Китобхон кўз олдида ўтган йиллар манзараси, қабиҳликлар бирма-бир гавдаланади: Туркистон автоном республикаси, Бухоро, Хива давлатларининг бирлаштирилиши, Қўқон мухториятининг барбод бўлиши, босмачилар, уларга қарши кураш шиори остида минглаб ватанпарварларнинг ёстигини қуритилиши, элим, юртим, миллатим деганларнинг қуриб ташланиши, ўт-тиничи йиллардаги қатагон, қадриятларнинг оёқ ости этилиши — булар тарихимизнинг қора, қонли саҳифалари десак тўғри бўлади. «Қайта қу-

риш сиёсатининг барбод бўлиши ва СССРнинг тугатилиши» мақоласи ҳам диққатга сазовордир. Унда Горбачевнинг қайта қуриш сиёсати нима учун барбод бўлгани, шалоги чиққан эски тузумни янгилаш услубига солиб бўлмаслиги атрофича таҳлил этилган. Шу жиҳатдан олиб қараганда «Ўзбекистонда қайта қуриш сиёсати» мақоласи диққатга сазовордир. Муаллиф ўзининг таҳлил услубига содиқ қилиб, республикамизда рўй берган жараёнларни, Фарғона, Бўқа, Паркентда юз берган воқеаларнинг илдизини кўрсатишга интилади.

«Мустақиллик, қувонч ва ташвишлар» муаллифининг китобида энг яхши мақолаларидан саналади. Унда истиқлол, унинг ҳаётимиздаги буюк аҳамияти, уни мустақамлаш, янги истиқлол мафкурасини яратиш борасида сўз юритилади. Худди шундай «Мустақилликнинг маънавий заминини», «Зиёлилар ва мустақиллик масъулияти», «Ҳақиқат эгиллиги, аммо» мақолаларида олим долзарб вазифалар ҳусусида фикр юритади. «Истиқлол йўлида» китоби ҳар биримизга истиқлол шарофати ила юртимиздаги ислохотларга, ўзгаришларга ҳолисона ёндошилгани билан ҳам қадрлидир.

Ғолиб МИРЗО.

-1-

«...Ал-Беруний, Ибн Сино, Мухаммад Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, ал-Бухорий, Ал-Термизий, Амир Темур, Мирзо Улугбек, Ато Баҳоддин Нақшбанд, Алишер Навоий, Бобур Мирзо каби болаларимизнинг бебаҳо мероси ҳамиша бошимизни баланд, қаддимизни тик қилади, халқимизнинг қучиқа-қуч, ғайратига-ғайрат, ишончига-ишонч қўшади.

Исрол КАРИМОВ».

1394 йилнинг 22 март кунинда Султония (ҳозирги Эрон Исрол Республикаси) шаҳрида Наврўзнинг дастлабки куниндаёқ эл хурсандчилигига яна бир хурсандчилик қўшилди. Соҳибқирон Амир Темур хонадонинда қўйилган байрам юз берди, бўлажақ ўзбек, қолаверса жаҳон астрономи ва математиги, давлат арбоби Мирзо Улугбек дунёга келди.

Мовароуннаҳрда Мирзо Улугбекнинг 40 йиллик ҳокимлик даврида Самарқанд янада гуллаб-яшнади: ҳунармандчилик, меъморчилик ва адабиёт раванқ топти, илм-фан тез юксалди. Мирзо Улугбекнинг фармойиши билан республикамиз худудларида ҳозиргача бизга етиб келган 4000 ноёб меъморий ёдгорликларнинг баъзилари, масалан, 1417 йилда Бухорода, 1420 йилда Самарқандда, 1432—33 йилларда Ҳисорда мадрасалар қурилди. Улардан дивий фанлар билан бирга дунёвий фанлар, жумладан математика, механика, фалакийёт (астрономия) ва бошқа фанлар ўқитилди. Бундан ташқари қурилиши битмасдан қолган Биби-хоним масжиди, Амир Темур мақбараси, Шохи Зинда ансамбллари қурилишлари поёнига етказилди.

Мирзо Улугбекнинг илмий мероси ҳақида гап кетганда унинг жаҳон тарихига қўшган улкан ҳиссаси сифатида «Тўрт улус» ва «Тарихи арбаб улус» асарларини айтиш мумкин. Айниқса, алломанинг бундан 560 йил муқаддам ёзган «Зиқи Курагоний» астрономик жадвали дунё фанида ноёб ҳазина саналади. Мазкур асарда 1018 та юлдуз ҳудуд батофили маълумотлар берилган. Асар 4 қисмдан иборат бўлиб, биринчи қисмда шарқ халқларининг йил ҳисоблаш усуллари баён этилган. Иккинчи қисм амалий астрономия масалаларига бағишланган, унда осмон jismlari-

-2-

нинг координатларини топиш усуллари, уларнинг ҳаракатлари, яъни ўз ўқи атрофида ҳамда бошқа бир сайёра атрофида ва уларнинг марказий ўқ атрофида айланишларига асосий эътибор қаратилган. Шунингдек жадвалда меридиан чизигини ўтказиш, қўла азимутини, йил давомидаги аниқлаш ва бошқа фикрлар билдирилган.

Мазкур жадвал нисбатда мукамал асар ҳисобланади, чунки у нисбатда аниқлик билан ёзилган. Масалан, унда қуёш йилномасига асосан бир йил 365 кун 6 соат 10

Фан

ЖАҲОН ТАН ОЛГАН АСАР

«Зиқи Курагоний» жадвали яратилганга 560 йил тўлди

дақиқа 8 сония дейилган. Ҳозир, яъни атом, компьютер асрида ҳам бу санок 365 кун 6 соат 9 дақиқа 6 сония ҳисобланади. Эътибор берсангиз, Мирзо Улугбекнинг илми бундан 560 йил муқаддам бор-йўли 1 дақиқа 2 сонияга фарқ қилган. Мазкур кўрсаткич, яъни фарқ олинмиш салохияти қанчалик юқорилигини кўрсатади.

Жадвалнинг учинчи қисмида сайёраларнинг қўрним ҳаракатлари геомақказ тизими асосида шарҳланган. Унда Қуёш ва Ой ҳаракатлари нисбатда аниқликда ҳисобланган, у ҳозирги космос асримизнинг кўрсаткичлари билан атиги 32 сонияга фарқ қилади. Асарнинг тўртинчи қисмида 12 юлдуз тадқиқотларига катта эътибор қаратилган.

Афсуски, мазкур асар ўз даврида муносиб баҳоланмади. Фақатгина Мирзо Улугбек вафотидан сўнг ў дастлаб Европа илм-фанининг ривожланишига асос бўлди. 1643 йили Оксфорд университетининг олими Гревс томонидан жадвал нусхаси нашр этилди. Поляк астроном Ян Гевелиннинг латин тилида нашр этилган «Юлдузлар осмонининг атласи» асарида Мирзо Улугбекнинг ижодида катта

-3-

ўрин берилган. Шунингдек, аллома меросини француз астрономлари Даламбер, Сейдлий, немис астрономи Петер ва бошқар атрофида ўрганилган ҳамда бу ҳақда ўз асарларида тўхталдилар.

«Зиқи Курагоний» асари кўпгина тилларда Европа ва Америка қитъаларининг турли мамлакатларида тақрир-тақрир чоп қилинди. Туркия, Эрон, Афғонистон, Ҳиндистон ва Европа мамлакатларининг кўпгина олимлари Мирзо Улугбек тадқиқот усулларида фойдаланган, ўзларининг шарт-шароитларига мослаб унинг расадхоналарига қўйиб, расадхоналар қурдилар. Мирзо Улугбек фанда қўзатиш услубига ва асбобларнинг ўрнини асосий эканлигига катта эътибор берган, илмий ҳақиқатини очилда математик, механик воситалар ва мантқий мушоҳада ролини алоҳида қайд этган олимдир.

«Зиқи Курагоний» жадвалига тўхталганимизга сабаб, унда ифодаланган сайёралар ҳаракати йўналиши Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясига қарашли Урозбоев номи Механика ва иншоотларнинг зилзилага бардошлилиги илмий-тадқиқот институтининг механизми ва машиналар назарияси тахрибхонаси билан Кимё илмий-тадқиқот институтининг нефтни қайта ишлаш жараёнлари тахрибхонасининг ўзаро ҳамкорлигига асос бўлди. Чунки мазкур асарда илгари сурилган ғоялар, ҳусусан сайёраларнинг ўзаро ҳаракатига асосланиб, нефть ҳўжалиги учун аҳамиятда молик аралаштириш яратилди. Бизга маълумки, нефть бу динамик қуввиқоқлиги юқори бўлган моддалар тоифасига кирди. Уни библиотетар узатмага асосланган аралаштириш ёрдамида аралаштирса нефть ҳўжалигида катта ютуқларга эришиш мумкин. Академик Зокирхон Салимов раҳбарлигида яратилган мазкур аралаштиришнинг моделини «Ўзэкспомарказ»да шу йилнинг май кунларида таъқиқланди. «Нефть ва газ—97» халқаро қўрама павильонларининг бирида намойиш қилиш режалаштирилган.

Абдиназар НУРМАТОВ,

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясига қарашли Механика ва иншоотларнинг зилзилага бардошлилиги илмий-тадқиқот институтининг илмий ходими.

• Ҳисоб-китобларга кўра саванналарда яшайдиган жирафа, зебра, ангул (антилопа) ва бошқа тўғилки жониворларнинг тирик вази ҳар гектар ерга чақилганда 15 килограммдан ошмас экан. Ўша жониворлар билан ёнма-ён яшайдиган қирчмоллиларнинг умумий вази эса ҳаддан ташқари юқори бўлиб, гектарига 400 дан 800 килограммгача тўғри келади.

• Қирчмоллилар масофага ахборот узатиш бўйича ўзига хос сим қоқуш ҳусусиятига эга. Шу усулдан фойдаланиб улар ўз қариндошларига яқинлашиб келадиган хавф-хатар ҳақида ўзоқ масофадан турли хабар қиладилар, яъни ер ости йўлаклари деворига бошларини уриб, хатарли сигнал узатадилар.

• Жанубий Америкада яшайдиган чумолилар худди асалариларга ўхшаш асал тўплаш ҳусусиятига эга. Фақат улар ўз асалани қоринчасида сақлайди. Бу ҳашаротлар чумолилар уясининг алоҳида бурчакларида яшайдилар. Бошқа чумолиларга овқат еттишмай қолгандагина захирадagi асални ишлатар экан.

• Бир килограмм асал тўплаш учун асалари ўз уйига 50 улуш (порция) нектар келтириши керак. Бунда ҳар бир улушнинг вази ари танасининг ярим вазига тўғри келади. Бунинг учун ари 300 минг гул гунасига қўниб ўтиши ва бир кунда 20 нақирим масофани босиб ўтиши керак.

Биласизми?

ҲАШАРОТ ОПАМИ

• Барг қирқадиған қизил чумолининг танасида ўсимлик ўсишини жадаллаштирадиган тероаксин модда топишган. Унинг чумоли танасидаги миқдори 1-6 фоизгача бўлади. Мазкур чумолилар ўз озуқаси ҳисобланган замборун ўстириш учун ана шу моддадан фойдаланар экан.

• Қалаҳара чўлида яшовчи Африка бушменлари оч қолган чоғларида чумоли инларини излашга отланадилар. Одатда улар ёмғир ёғиб ўтгандан сўнг ана шундай овға чиқадилар. Гап шундаки, тропик худудининг ўта кучли ёмғирдан чумолиларнинг тўплаган озуқалари — ўсимлик уруғлари намикиб, қириб кетиши мумкин. Шунинг учун қуёш чиқishi билан чумолилар ўз озуқаларини шамоллатиш мақсадида ташқарига чиқазадилар. Шунда очикқан бушменлар ўсимлик уруғларини йиғиб-тегиб оладилар ва уларни ўғирда янчиб, унга айлантирадилар.

• Тирик мавжудотлар орасида баъзи бир муносабатлар жуда ҳам қизик. Масалан, халқ табибатида қон босимига қарши зулук солиш қадимдан одат бўлган. Бунда бемор ҳақиқатан ҳам ўзини бирмунча енгил сезади, чунки ҳаром қонни зулук солиш олдидеб тушунқлади. Аслини олганда сўриш жараёнида зулукнинг сўлак безларидан зерудин деган оқсим модда акралаб чиқади ва у қоннинг ивишига қаршилиқ кўрсатади. Демак, зерудин бир томондан қоннинг сўрилушига ёрдам бериб, иккинчи томондан бу модданинг бир қисми бемор қонига ўтиб, уни маълум даражада союлтиради ва натижада томирлар бўйлаб қоннинг айланиши тезлашади ва бемор ўзини анча енгил сезади.

• Баъзи бир қалапак турлари ўзларининг ашаддий қушандарли бўлиши қўрқалмаклар яқинлашиб келганда чап бериб қоладилар, яъни ульгратовуш чиқариб, душманларини қалтирадилар. Натижада улар йўлидан адашади.

• Австралининг янғовларидан кенг тарқалган гўнг қўнғизлар чорва моллари тезакларини қайта ишлашади. Ҳисоб-китобларга кўра бунда ҳосилдорлик ушбу қўнғизлар иш-тироқисиз олинандиган ҳосил миқдорига қараганда икки баробар зиёд булар экан.

Яхё ДАВЛАТОВ,
биология фанлари доктори.

Ёзувчи Тоҳир Маликнинг саргузашт қиссаси асосида пайдо бўлган «Сўнгги ўқ» видео-фильмини кўрган кўп томошабинларда олам-олам фикр-мулоҳаза пайдо бўлганига, улар инкилоб туфайли турли ўлкаларда, дарбадарликда юришга мажбур бўлган Жаҳонгир (артист Ёдгор Саъдиев), Ҳадича (Г. Жамилова) ҳамда уларнинг ҳамқишлоқларининг тақдирларини ўзларича идрок этиб, ниятсизга етказиб қўйганларига ишонаман.

Бу асарни мен илк бор кўрганимда телевидение техникаси ҳамда бадиий имкониятлари

Номзодлар

«СЎНГИ ҲАМ»НИНГ АНИҚ НИШОНИ

дан унумли фойдаланиш учун сценарий мукамал ёзилган бўлиши, унда ҳар оқшом ҳикоя янгида боғланиши кўзда тутилиши, шу билан бирга драматургияда изчиллик, яхлитлик сақланиб қолиши қанчалик зарурлиги ҳақида яна бир бор ўйладим.

Сценарий муаллифи ва режиссёр Ҳайбатullo Алиев бу ишнинг уддасидан чиққани, анчагина мураккаб композиция яратиб, қаҳрамонларининг руҳияти, ички кечинмаларини воқеалар ривожига таърифлашни кўзда тутиб, асар бобларини бир-бирига улагани маъқул бўлди. У телетомошабин ҳар оқшом телевизор экра-

нида таниш бўлиб қолган чехраларни кўриши, улардаги ўзгаришларни кузатиб бориши, қаҳрамонлар билан бирга қайғуриши, қувониши, воқеаларни идрок этилиши ҳақида ёдга сақлаган. Ҳақиқатан ҳам фақат телетомошабингина (театр ёки кино томошабин эмас), бундай фаоллик кўрсата олиши мумкин, кўп бобли асарни аста ўқиб мағзини чаққандек, телеэкрандаги образларнинг моҳияти, тасвир ва овоз воситаларидаги драматургик «юк» ҳақида ўйлаши, оила аъзолари билан мунозара қилиши, ҳатто ўзича ҳукм чиқариши мумкин.

«Сўнгги ўқ»нинг бу хусусиятини — телеэкранга мослаб яратилганини алоҳида таъкид-

лаб ўтаётганимизга сабаб шуки, теледастурдан ўрин олаётган барча асарларни — кинофильмларни, театр спектаклларини, концертларни — телевидение талабларига жавоб беради, деб бўлмайди. Биз фикр юритаётган видеофильмда эса драматургиядан ташқари актёрлар ижроси, тасвир, монтаж ҳам кичик экранга мосланган. Ижрочилар техникаси мукамал. Улар ўйинида бўрттирилган имо-ишорани, хатти-ҳаракатни учратмайсиз. Зеро роллар устиди ишлаган актёрларга режиссёр видеофильм эстетикасини тушунтира олган. Сезилар-сезилмас имо-ишорани телекамера объективи илғаб олади, йирик планда кўрсатади. Воқеалар содир бўладиган жой ўзгариб туради. Лекин тасвирчининг диққат марказида бевосита образ яратадиган санъаткор — актёр ҳамда уни ўраб олган муҳит: ўзбек наҳадони, бағри кенг дала, тор ва зах авахта... Электрон монтаж воқеаларни бир-бирига изчил улаш ва аниқсиз, фикрлар тўқнашувини, севилганларнинг драматик ўзаро уланган, узвий боғланган ҳолда кўрсатишга хизмат қилган. Шу боис биз бир ҳафта давомидида инкилоб тўғрисида туфайли алғов-далғов бўлган, лекин ўз салобатини, улғуворлигини йўқотмаган юртимизни, унинг фарзандларининг кундалик ҳаётларини қизиқиш билан кузатиб борамиз. Демак, телевидение ва адабиёт олдидида яна бир хизматини айтиб ўтардим. «Сўнгги ўқ»нинг муваффақияти миллий адабиётимиз намуналарига мурожаат этиб кўндан-кўп телеасарлар яратиш йўли-

ларидан бирини кўрсатди. Ҳазрати Алишер Навоий шеърини ҳамда халқ оғзаки ижодиёти заминидида, севики адибимиз Абдулла Қодирийнинг насрий асарлари ҳамда Истиқлол туфайли бизга қайтариб берилган Чўлпон, Фитратнинг китоблари асосида телефильмлар, видеофильмлар, телеспектакллар барпо этилиши маънавий-эстетик юксалтиришга хизмат қиларди.

Ҳа, «Сўнгги ўқ»нинг телевидение олдидида ҳам, телетомошабин олдидидаги хизматлари катта. Ойнаи жаҳоннинг бу ажиб мулки Абдулла Қодирий номидаги Давлат мукофотида тақдим этилгани санъат илҳомсозларини шод этди.

Шоира ИБРОҲИМОВА.

◆ Ижодкорнинг вазифаси кишилар дилига эзгулик уруғини сочиш экан, шу уруғнинг униб чиқишини кўришдан ҳам зўр бахт борми!

◆ Кўтароламани деб иккилашиб ўтирмай ел-кага вазмин юк қўйиб, баландрок чўққини кўзлаб бораверган маъқул экан. Умуман яхши таваққулсиз бирон жиддий натижага эришиш амри маҳол!

◆ Одамлар борки, уларнинг кетидан шўхрат қувиб юради. Одамлар борки, шўхрат кетидан кува-кува қоқилиб, мункиб кетганини билмай қолади.

◆ У бировларнинг битиб турган ишига аралашади-да, кейин шу ишни мен битирдим, деб қериб юради.

Ибратнома

ҲАКИМ НАЗИР,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

ЎЗГА БАХТДА ЎЗ БАХТИНГНИ ТОП

◆ У мактов кутади. Ҳеч ким мактамагандан кейин, ўз-ўзини макташга тушади.

◆ Илҳом гўйибдан келадиган бир ҳаёлий нарсамас, балки меҳнатга муҳаббат, иштиёқ, қўнғидир.

◆ Ёзувчилик — бу истеъдод намоиши бўлибгина қолмай, ижтимоий бурч ҳамдир.

◆ Сал ўзисиз босинг, иним. Камтарлиқни унутманг. — Нима, тил қисқикли жойим борми, домлажон? — Йя, камтарлиқни тил қисқикли деб тушунасизми?

◆ Одамларда бемехрликни келтириб чиқараётган бош офат — бағритошлиқдир.

◆ Сенга кўнгли эшигини очмаган одамдан яхшилик кутма.

◆ Аксари бахтсиз одамлар ўз бахтсизликларини бировлардан кўришади.

◆ Илтимосга қўнғил қолмасин. Оғир бўлса ҳам ўз қўнғинга суяниб яшашга не етсин.

◆ Ҳақиқий тadbиркорлик — чин инсонийлик белгиси деганимизда, бир муҳим жиҳатни эътибордан қочиришга керак: тadbиркорлик қилишдан мақсад қанақа — фақатгина ўз манфаати, ўз шўхратини қўлашми, ё жамият манфаатини ҳамми?

◆ Бирликсиз, ҳамжиҳатликсиз мурод ҳосил бўлмайди. Ахир халқани халқа тутиб турмаса, занжир узилади-да.

◆ Ҳаётнинг силлиқ ўтмаган бўлса ҳам, аммо мазмунли ўтганига минг қатла шўхр қилавер.

◆ Одамнинг ҳулқ-атвори, маданий даражаси биринчи галда аёлларга муносабатда аён бўлади.

◆ Азиз ошнам! Ўз хотинингни «Мевасиз дарах» деб қамситдинг. Мевасиз дарахлар ичида шарқнинг улуг даҳоларига олам-олам илҳом берган арувон, сарв, чинорлар ҳам борлигини унутма!

◆ Қариганинг ҳам ҳаётга муҳаббатини сови-магани маъқул. Шу нарса сени узоққа етказди.

◆ Бировнинг бахтида ўз бахтини тополган — бахти.

◆ Хотин рўзгор гулидир, хотинсиз рўзгор — чўлдир.

◆ Устунга суянсанг биллиб суян — ахир ноёб бўлса у билан бирга қулайсан.

◆ Ўзидан баланднинг товоғини ялайди, тенги-га бўй бергиси келмайди, ўзидан пастроқни эса босиб ўтади.

◆ Ўзингга раво кўрмагани бировга раво кўришинг инсофданмас.

◆ Бой деб меъдаси тўқ, нафси тийиқ одамнигина биланман.

◆ Ҳақиқий ижодчи ижодхона эшигини обғи билан тепиб эмас, қалами билан очиб киради.

◆ Ишларинг юришмаса, бунинг сабабини бировларданмас, ўзингдан ахтариб кўр.

◆ У қўрслигини «тўғри сўзлик»ка қўйиш билан ўз-ўзини юпатиб юради.

◆ Ваҳжати ҳайбатли бўлганидан, атрофидиганларни ўз соясида қолдириб кетади.

◆ Истеъдод худо томонидан одамга хусусий мулк қилиб эмас, кўпчилик манфаатини қўлаб берилган.

ГАЙРИОДАТИЙ БОҒ

Америкалик Стив Керчер дунёда гаройиб ҳайвонот боғини очди. Бу жойга ер юзининг турли бурчакларида яшайдиган қурт-қумурсқалар тўпланган. Ҳайвонот боғига келувчилар ҳайратга тушмоқдалар. Айниқса, гайриодатий бу боғга Голливуддан Керчер йўлмаларидаги қирқ минг чу-

моли ва йигирма минг ниначини сурагга олиш бўйича илти-

Ажойиботпар

мослар келаётгани кишини ажаблантиради.

ОЙНАГА КИМ КЎП ҚАРАЙДИ?

Бу саволга барча бир овоздан, албатта, аёллар, деб жавоб бериши табиий. Аммо швед

руҳшунослари бунинг аксини иб-ботладилар. Улар супермаркетлардан бирига катта қўзғу ўрнатиб, унга яширин видеокамера жойлаштиридилар. Камера кун бўйи ойнага қаровчиларни олди. Натижа қўнғиланидан ҳам қизиқ чикди. Бутун кун мобайнида 412 хотин-қиз ойна олдида тўхтаб ўпа-элик суртиб пардоз қилган. 778 нафар эркак соч-соқолини тартибга келтирган.

Дилдора РИЗАЕВА.

«Меъмор» студияси ижодкорлари тарихий мавзуга қўл уриб, халқимизнинг буюк саркардаси, соҳибқирон бобомиз ҳақида «Буюк Амир Темур» деб номланган кинонаасар яратдилар. Исмаил Эргашев бошлиқ ижодий жамоа суратга олган бу фильмда бош ролни истеъдодли театр ва кино актёри Бехзод Муҳаммадқаримов ижро этди.

— Бехзод, соҳибқирон Амир Темур образини яратиш жараёнини қандай кечгани ҳақида сўзлаб берсангиз...

— «Буюк Амир Темур» деб номланган мазкур фильмда XIII—XIV аср воқеаликлари тасвир этилиб, Темирнинг тахтга ўтириши, ҳаётининг айнан қамолот даври 20 ёшдан 34 ёшгача бўлган даври қамраб олинган.

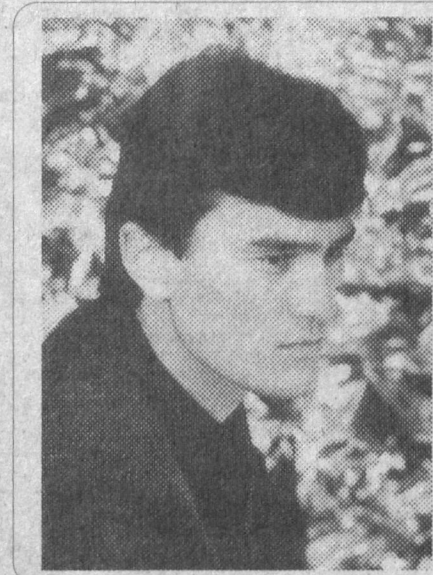
Ўша даврнинг зиддиятли муҳити, тахт учун кураш, ички ижтимоий низолар фильмнинг мазмунини ташкил этади. Буюк давлат арбоби Амир Темурнинг ҳаёти тафаккур олами фалсафий қизғиларда баён этилган. Унинг инсоний хислатлари, характердаги ижобий ва салбий томонлари очиб берилди. Фильм Самарқандда, Туркманистон чўлиларида, Иссыккўл бўйларида суратга олинди. Асосий ролга 100—200 киши фотосиньорадан ўтказилган эди. Шулардан 15 киши киносиньорага етиб келди. Ёш жиҳатдан уларнинг ичида энг каттаси мен эдим. Омад бу сафар менга қўлиб бокди. Бадиий кенгаш аъзолари меннинг номзодимни тасдиқладилар. Бундан кейинги жараёнлар жуда тезлашиб кетди. Ҳар қандай иқтисодий қийинчиликларга қарамай, фильмнинг биринчи қисми суратга олинди. Ижодимиз мақсулга баҳо бериш томошабинларимизга ҳавола. Буюк бобоклонимиз Амир Темур сиймосини кинода яратганимдан, унга ҳисса қўшганимдан ўзимни бахтли деб ҳисоблайман.

— Бу кинодаги илк катта ролингизми?

— Йўқ, аввал режиссёр Юсуф Розиков суратга олган «Олов қаъридаги фаришта» фильмида Нурали, «Оқ бино оқшомлари»да Аваз, «Ноқдаун» фильмида — Дайир ролларини ижро этганман. Яратган образларимнинг барчаси характеримга тўғри келди. Айниқса, «Ноқдаун» фильмидаги воқеалар ҳаётдан олинган. Амир Темур ролига келсак, актёрнинг ўз яратган роидан ҳончиқчи ҳосил қилдим, дегани

унинг изланишдан тўхтадим дегани. Уни янада мукамал ўйнамас бўлармиди, деб ўйлайман.

— Бехзод, сиз актёрлик санъатидан сабоқ олгансиз. Қолаверса, ўн йилдан ошқ вақт мобайнида Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрининг актёри сифатида фаолият кўрсатиб келаяпсиз. Бу касбини

танлашингиз сабаби нимада?

— Одамнинг санъатга кириб келиши ҳар хил кечади. Меники дастлаб ҳавас эди, кейин иштиёққа, бориб-бориб мақсадга айланган. Ота-онамнинг ушалмаган ораси санъаткор бўлиш эди. Ана ўша орзу, оиламизда санъатга бўлган қизиқиш, мени театр ва расмчилик ҳозирги М. Уйғур номидаги санъат институтининг драма ва кино актёри факультетига етказди. Ўқишни тамомлагач, йўланма билан Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрига ишга келдим. Театр — катта дарғох. Бу ерда кўп нарсаларни ўргандим. Бир қатор образлар яратдим. «Алишер Навоий», «Мирзо Улугбек», «Меҳробдан чаён» спектаклларида бош ролларни ижро этдим. Бунинг учун устозларим Турғун Азизов ва Мунаввара Абдуллаевалардан бир умр миннатдорман.

— Ҳам кинода, ҳам театрда ижод билан шуғулланиш мушкуллик туғдирмайдики?

— Биласизми, кинога қараганда театрда актёр учун барча шароит ва имконият бисёр, театрда томошабин нафат спектакль кўради, у шу спектаклнинг тақомиллашуви, актёр

изладим. Хайратки, томошабин таъсири, руҳиятидаги кўтаринкилик ролимга киришмида далда бериб турди. Театрда актёрга ижодий имконият кенг берилади, томошабин билан яқин мулоқотдан ажойиб қониқиш ҳосил этилади. Кинода эса актёр бутунлай техникага боғлиқ. Унинг бутун иштиёри қаршисидаги аппаратда бўлиб қолади. Бир вақтнинг ўзида ҳам режиссёр, ҳам кинооператор, ҳам овоз операторининг топшириғини бажариш билан бирга образни маромига етказиб ижро этиши керак.

— Бугунги ўзбек киносиди рўй бераётган ўзгаришлар ҳақида қандай фикрдасиз?

— Мушкул студияларнинг ташкил бўлаётгани кишини қувонтиради, албатта. Режиссёр ва унинг ёрдамчилари озгина кўнг ва ҳафса билан театрларни айланишса, актёрлар ижросини кузатишса фойдадан холи бўлмасди. Чунки истеъдодли ёшларимиз кўп. Уларни кинога жалб этиш керак.

Лекин ҳозир ва кейин ҳам ижодий режа ва мақсадларимиз маънавият, пулга боғланиб қолса, кино ва театр ахли олдида анчагина иқтисодий муаммоларни ечиш вазифаси қўнғил бўлади. Иқтисод масаласи ижодий масала

дан биринчи ўринга чиқиб қолади. Санъатнинг мақсади одамлар қўнғилини олиш, қўтариш экан, у ҳозир айти зарур ва муҳимдир. Хуллас, театр санъати ҳам, кино санъати ҳам ҳимояга доимо муҳтож.

— Бехзод, санъаткор сифатида бирон ижодкорни идеал сифатида кўра оласизми? Тенгдошларингизга, ўзининг ижодига қандай баҳо бера оласиз?

— Нима десам экан? Идеал сифатида айнан бир одамни таллаш олмайдим. Чунки ҳар бир актёр тақдорланмайдиган актёр. Бир-бири бу йўналишда зўр бўлса, иккинчисининг ўз йўналиши бор.

Тенгдошларим — театрда, ўзининг кино санъатида битта бутун бир авлод бор, деб тўла ишон билан айта оламан. Театрда биз, яъни Шавкат Толипов, Фатхулло Масъудов, Ботир Муҳаммаджонов, Фотиҳ Жалолов, Тоҳир Саидов, Равшан Жўраев, Абдурайим Абдувахобов, Рустам Қаримов, Толиб Мўминов, Мадина Мухторова, Махфуза Бобо-туллаева, Зухра Ашурова, Лола Элтоева-ларнинг кино ва театрдаги иқтидорли алақан томошабини муҳтаассислар эътиборига тушган.

— Санъатдан бошқа машғул бўлган соҳангиз ҳам борми?

— Кино ва театрдан бошқа аниқ шуғулланмайдиган касбим йўқ. Оз-моз спорт билан шуғулланаман. Бир пайтлар тижорат билан шуғулланиб кўрдим, лекин эгилмай олмадим. Бунинг ҳам уддасидан чиққан одам қилиши керак экан.

— Ҳаётда қайси ҳикматли сўз ёки мақолга амал қиласиз?

— Мен инсонлардаги тўғрилиқни, ҳалолликни, камтарлиқни улуғлайман. Чунки, дунёда бундай фазилатлардан кўра кўркам-роғини билмайман. Шунинг учун мен «Инсон тўғрилиқ билан улуғликка етади» деган ҳикматга амал қилишга интиламан.

— Қайси фаслни ёқтирасиз?

— Баҳорини... Ўзим туғилган фасл бўлгани учун эмас албатта.

— Шахсий ҳаётингиз ҳақида ҳам жиндек сўзланг...

— Оиламизнинг бошқа оилалардан аж-ралиб турадиган томони йўқ. Турмуш ўртоғим Гузълон ҳам санъаткор. Ҳозир фарзандларимиз Ҳамза, Қўмушхон ва Темурбек тарбияси билан машғул.

— Тилак ва истакларингизни изҳор этсангиз...

— Инсонлар ўртасидаги меҳр ва муҳаббат боқиб бўлсин.

Сўхбатдош
Маъмура РИЗАЕВА.

Ўзбекистон халқ рассоми Чингиз Аҳма- ров ҳаёт бўлганида 85 ёшга тўларди.

У миллий санъатимизни деворий ва дастгоҳли рангтасвирларда қайта жонлантирган, баракали ижод қилиб, шоғирдлар етиштириб «Чингиз Аҳмаров мактабин» яратиб кетган улкан мусаввир эди. У ушбу мактабни ташкил қилиш учун ярим асрдан зиёд меҳнат қилди.

Энг кичик авлоддан бошлаб, барча ёш рассомларга устоз бўлди. Ҳозирги кунда ижод қилаётган истеъдодли ёш рассомлар ва анча улғайиб қолган рангтасвир усталаримиз — Муборак Йўлдошев, Одил Бобожонов, Темур Саъдуллаев, Жавлон Умарбеков, Баҳодир Жалолов, Содиқ Раҳмонов ва бошқалар устозни ҳурмат билан тилга олишаётир.

Чингиз ака ижод майдонига 30-йилларда кириб келди. У Суриков номидаги бадиий институтда таълим олди. Машҳур рассоми Илья Грабарнинг шоғирди эди. Шарқ адабиёти билан танишиб, қадимий қўлёзмаларимиз ва Алишер Навоий ижодига қизиқиб қолди. Илк ижодида оёғрўпача услубда расмлар яратган бўлса, кейинчалик бу йўлдан бутунлай қайтди. Узоқ изланди.

1940-йиллар эди. Буюк мутафаккир шоир Алишер Навоийнинг 500 йиллигини нишонлаш учун тайёргарлик борарди. Шу кўтлуг санага атаб, Алишер Навоий номи билан аталувчи опера ва балет театри биноси қурилишига киришилган. Бу бинонинг қурилиши Чингиз Аҳмаров ижоди учун ўзига хос синов ва катта имтиҳон бўлди. Навоий даври, санъат ва маданият тараққиёти мусаввир Чингиз Аҳмаровни мафтун этиб, уни миниатюра услубидаги ижод йўлига солиб қўйганди. Шу йўлдан чиқмай, бир умр ҳозирги замон Бехзоди сифатида унинг иши давомчиси бўлиб эл-юртга танилди. Чингиз Аҳмаров ушқоқ асарларни катталаштириб, ҳам деворга ҳамда дастгоҳли рангтасвирлар яратиш-

да маҳоратини кўрсатди. Бу ўзига хос кашфиёт, новизод бўлиб, дунёнинг бирор мамлакати рассоми бундай ижод йўлини топмаганди. Деворга қандай тасвир тушса, айнан шу тасвирларни мато, қозғоқ ёки тахтада қўриш мумкин эди.

Ўз ақл-идроки, машқ ва изланишлари билан ижодини Шарқ миниатюра услубларига мослаб олган мусаввир Чингиз Аҳмаров Навоий театри қурилишида бир неча йил ижод қилади. Театр биноси 1947 йилда қуриб битказилганда Чингиз Аҳмаров ярат-

Ёанона

ЧИНГИЗ АҲМАР МАКТАБИ

ган деворий рангтасвирлар ҳаммани ҳайратга солди. Мусаввир Алишер Навоий асарлари асосида театрни беэаганди. Асосан, «Ҳамса»даги бош қаҳрамонлар ҳаётий жонланганди.

Мусаввир шу йиллар орасида деворий расмлари асосида 1945 йил «Ширин портрети»ни дастгоҳли рангтасвирда, миниатюра услубида яратди. Шу портрет ёнидан «Ҳалима Носирова Ширин ролида» асари ўрин олди. Бу иккиси санъат музейига қабул қилиниб, намоишга қўйилганда санъат мухлислари уларнинг ёнидан кетолмай қолишди.

Чингиз Аҳмаров шундан сўнг «Шоира Зулфия», «Нодирабегим», «Шукр Бурхон» — Шох Эдиб ролида», «Амин Турдиев Чингизхон ролида» каби асарлар яратиб, мусаввир дастгоҳли ранг-тасвир уста-

си эканлигини ҳам намоиш этди.

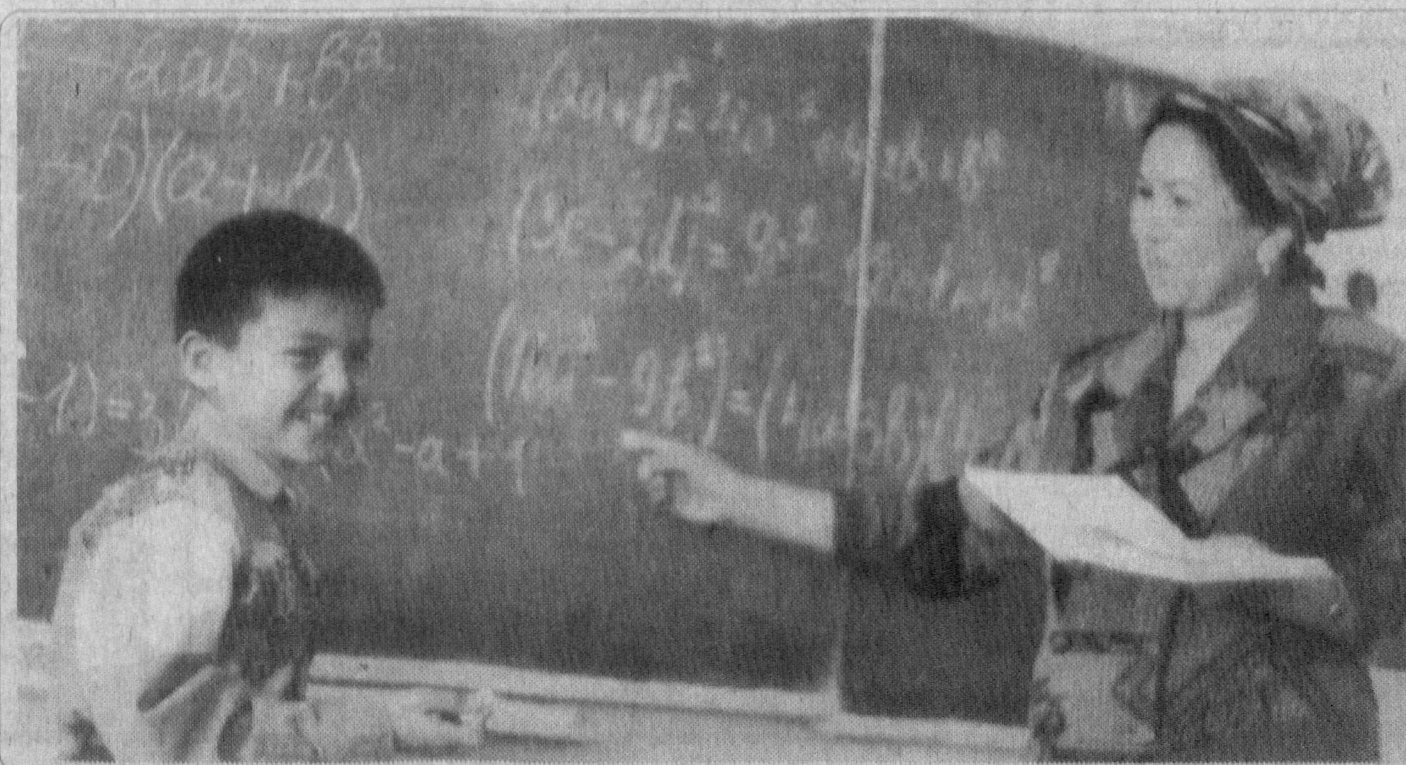
1962 йилда Ўзбекистон халқ рассоми унвони, бир қанча мукофотларга сазовор бўлган мусаввир Алишер Навоий номи адабиёт музейи деворларига шoir асарлари асосида муҳаббатни улуғлаб, шарқона йўналишда тасвирлади. Шу тасвирлар шoir сиймосини яратишга илҳомланганди. Дастгоҳли рангтасвирда нилий бўёқларда Алишер Навоийнинг болалик, ёшлик йилларини акс эттиришга муваффақ бўлиши қўнғилини мамнун этди.

Рассомлик тили билан айтганда, монументал санъат — деворий рангтасвирга бора-бора талаб қучайди. 1969 йилда Шарқшунослик илмий-тадқиқот институтининг биринчи қавати, ички деворларига Туронзамин тарихига оид тасвирлар киши эътиборини тортади. Лаҳзаларда халқимиз ҳаёти, Темур ва темирлар даври маданият тараққиёти, кейинги босқинчилик урушлари, халқнинг душманлар билан мардонавор кураши, ватанимиз баҳодирларининг қиёфалари ҳаққоний акс эттирилади. Энг муҳими тасвирлар халқ меросини сақлаб қолишга, рўшноликда яшашга бағишланган. Мусаввир сидқидилдан, ўта пухта тасвирлар яратгани учун ҳамон бешиқаст сақланиб, яхши томоша қилинаётгани қувончлидир.

Ўзбекистон тасвирий санъати тарихида у рас-сом мактаби борлиги маълум. Билмадим, бошқалар нима деса десин-у уларнинг биринчиси «Беньков мактаби» бўлса, иккинчиси «Раҳим Аҳмедов мактаби», учинчиси «Чингиз Аҳмар мактабидир». Шу уч мактаб таълимоти ҳаётимизда ўз қуч-қудрати, ижод услубларини давом эттиравериб аниқ. Айни пайтда мусаввир абадиятининг асоси ҳам шунда.

Махмуд АХМЕДОВ.

Ҳамза номидаги санъатшунослик илмий-тадқиқот институтини илмий ходими.

Пойтахтимизнинг Мировод туманидаги Муқимий номи 154-мактабда 25 йилдан буён ёш авлодга математикадан сабо

